

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes De Deo Homine, Sive De Incarnatione Filii Dei

Hurtado de Mendoza, Pedro

Antverpiae, 1634

Sectio V. Vtrùm duo possint simul habere dominium eiusdem rei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82720](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82720)

pendet à multis conditionibus: obligatio verò non pendet nisi à furto, aut mutuo aliaue causa. Imò potentia visiva esset etiam conditionata ex suppositione quòd adsit obiectum cum alijs sine quibus visio esse non potest. Quòd si potestas moralis absoluta non esset in equum absentem, quia non possum eo physicè uti: & eo præcisè esse me eius dominus, quia si vterer, nulli facerem iniuriam: ita non haberem potentiam visivam absolutè ad obiectum absens, quia dum abest, non possum illud videre: & eo præcisè haberem potentiam visivam, quia si adesset, posset videri. Secundò, à priori, quia potestas in actu primo est independens ab actu secundo, neque ad actum primum sunt necessaria quæ ad actum secundum. Argumenta autem pro opposita sententia indicant potentiam in actu primo pendere ab ipsa à quibus in actu secundo. Tertio, à priori: quia hæc potestas est titulus ad honestum usum, ut est certum: sed ego absolutè, & non sub conditione titulum habeo ad honestum usum: ergo & potestatem. Probo Minorem, quia hereditas: aut donatio, aut contractus absolutè sunt: ego enim absolutè sum heres mei parentis; aut donatio facta est mihi absolutè; aut contractus est absolutè initus. Sine enim res sit physicè in mea potestate, siue non; ego illam absolutè emi, aut accipi.

§. 34. Quod inferitur §. 24. de dominio Dei, est in eodem absurdo: illa enim suppositio quòd Deus citra iniuriam alius donaret nobis rem promissam, est in sensu composito quòd illam vellet absolutè donare Petro ex. gr. & eandem simul Paulo promitteret: quod perinde est ac Deum simul velle dare, & non dare rem eidem homini. In sensu autem diuiso nihil vrger, quia sensus diuisus non tollit potestatem absolutam Dei. De hoc argumento ex eo casu impossibili vide §. 66. & 67. Quod obijci- tur eodem §. 24. de dominio duorum in eandem rem, iam exquirò: est enim difficultas in utramque partem grauis, quam iam exquirò.

SECTIO V.

Utrum duo possint simul habere dominium eiusdem rei?

§. 35. **N**onest quæstio de dominio inadæquato: duo enim possunt in eandem rem habere dominium pro indiuiso: quia singulorum dominium est partialè pendens in usum reciproçè à voluntate alterius. Est autem quæstio de dominio perfectò. Non possumus pedem mouere in examinanda iustitia satisfactionis Christianæ, nisi hac difficultate complanata.

SVBSECTIO I.

Partis affirmantis prima conclusio inter creaturas.

§. 36. **D**ico Primò: Dux creaturæ in eodem instanti reali possunt habere simul plenè & perfectum dominium in eandem rem vtendam pro libito: ita vt simul sit vtriusque, & possit vterque ea vti pro libito citra iniuriam alterius: ita

Per Hurtado de Mendoza de Incarn. pars 1.

tamen, vt in donante sit dominium per vltimum sui esse, sitque in illo pro eo instanti, & immediatè post non sit; in accipiente verò sit dominium per primum sui esse, ita vt tunc sit, & immediatè antè non fuerit. Explico: Antonius donat equum Petro, tunc Antonius est dominus equi: elapso autem eo instanti iam non erit illius dominus; Petrus autem eodem instanti incipit esse dominus equi: at verò toto tempore antecedenti non fuerat.

§. 37. Vt autem argumenta sint clariora, sint in angelis potentibus eodem instanti reali mutuo colloqui & percipi: ponamus totum tempus concludi tribus instantibus; quorum primo Deus Michael constituit dominum hominis; secundo Michael nihil de seruo statuit; tertio illum donat Gabrieli donationem acceptanti eodem tertio instanti.

§. 38. Sic argumentor: Michael eo tertio instanti est plenè dominus serui, item & Gabriel: ergo dux creaturæ possunt eodem instanti reali habere dominium perfectum in rem eandem. De Gabriele res est clara: tunc enim ei donatur seruus & acceptatur, quem eodem instanti donare potest, & occidere (si dominium erat in vitam.) De Michaelle probo: nullus potest absque peccato donare seruum, nisi, quando illum donat, sit eius dominus: sed Michael tertio instanti donat absque peccato Gabrieli hominem seruum: ergo Michael eo tertio instanti est dominus serui. Maior probatur: illa donatio est actus dominij: sed in instanti quo aliquis non habet dominium, non potest absque peccato exercere actum dominij: ergo Michael tertio instanti est dominus serui. Maior est certa ex terminis: nullus enim potest donare aliquid absque dominio. Minor probatur, quia actus dominij est vsus rei propriæ: qui vsus oritur ab ipsa proprietate: propterea enim est absque peccato. Quòd si non sit proprietas & dominium, non est vnde honestetur ille actus.

§. 39. Confirmatur. Michael constituit hominem seruum Gabrielis vtendum ab ipso Gabriele pro libito: quod Michael non potest efficere absque hominis iniuria, nisi in illo habeat ius & dominium: ergo opus est vt Michael habeat dominium hominis eo tertio instanti: alioquin donaret quod non est suum. Rogo, vtrum eo tertio instanti homo sit seruus Michaelis, an verò non sit? si est, ergo habeo intentum; si autem non est, quo pacto illum Michael donat Gabrieli libertate priuatum?

§. 40. Obijcis Primò: Homo fuit seruus Michaelis secundo instanti: à quo honestatur donatio in tertio. Contra: Dominium in secundo instanti nisi etiam duret in tertio, non est satis ad licitè donandum seruum in tertio: quia potuit Michael in secundo instanti esse dominus serui, & eo dominio priuari in tertio instanti, quia dominium potuit à Deo dari non vltra secundum instans. item potuit illum priuare dominio pro tempore post secundum instans; & tunc donatio serui in tertio instanti esset illicita: ergo sola præcisio dominij in secundo instanti non honestat donationem in tertio. Ratio est, quia eo tertio instanti Michael non est dominus serui: ergo opus est ad licitam donationem in tertio instanti, vt donans eodem instanti tertio habeat dominium rei donatæ.

§. 41. Obijcis Secundò: Requiritur duo ad licitam

H 2 citam

S. Thom.
q. 1. art. 2.

citam donationem: primum, ut in secundo instanti præcesserit dominium: secundum, ut tertio instanti non destruat dominium, nisi donatione ipsa. *Contra:* Donatio aut reperit realiter dominium in tertio instanti, aut non reperit? si reperit, habeo intentum: tunc autem non potest destrui dominium, quia in eodem instanti reali non potest simul esse, & non esse. si verò non reperit: ergo est donatio absolute, de re non propria: item est nulla donatio. Probo consequentiam: eo tertio instanti est realiter donatio, & eo tertio instanti Michael non habet dominium in re donanda: ergo rem donat in quam non habet realiter dominium: ergo donat rem non propriam. Probo consequentiam, quia res non est propria eius qui non habet illius dominium: dominium autem in instanti secundo, non facit rem propriam in instanti tertio, nisi ad illud perseveret, ut dixi §. 40. Confirmatur. Donatio in tertio instanti est usus licitus dominij: cuius præsentis, aut præteriti? si præsentis, id ego volo: ergo eo tertio instanti Michael est dominus serui: si præteriti: ergo donatio in tertio instanti non est licita. Probo consequentiam, quia dominium præteritum non reddit licitos usus præsentis: quia de præsentis non est: quod autem præterierit nihil interest, ut constat ex §. 40. Implicat autem donationem esse licitam, nisi rei de præsentis propria.

§. 42. *Obijcis Tertio:* Donatio est translatio dominij: qua translatione perijt dominium ipsum: quia non potest simul manere in Michael, & transferri in Gabrielem: quia translatio in Gabrielem est destructio dominij in Michael: at non potest simul manere & destrui, quia simul esset, & non esset. *Contra:* Donatio in tertio instanti est quidem communicatio dominij quod in secundo instanti fuerat apud unum; in tertio autem instanti donatione est apud duos: at pro eo tertio instanti nec est translatio, nec abdicatio, sed est usus præsentis dominij præsentis: terminus autem implicari in destructione dominij per actum ipsius dominij, constabit apertius à §. 43.

§. 43. Secundum argumentum pro eadem prima conclusione è §. 36. Omnis actus secundus physicus & moralis componitur necessarid cum suo actu primo: sed donatio serui in tertio instanti est actus secundus moralis dominij in actu primo: ergo in illo tertio instanti componuntur simul dominium in actu primo & donatio, qui est eius actus secundus. Maior de actu primo physico est per se nota: quia ab actu ad potentiam est consequentia, nisi velis in Cabezudi opinionem incidere constituentem actionem physicam posse existere in aliquo instanti, in quo realiter non existat eius causa, de qua egi disp. 8. Physic. sect. 5. De morali idem probo: ut actio physica accipit esse physicum à causa physica: ita actio moralis accipit esse morale à causa morali honestante actionem aut deturpante: ergo ut existentiam physicam componuntur necessarid in causa & effectu, ita & moralis: quia quemadmodum ens non existens non dat existentiam effectui, ita moralitas non existens non dat valorem actionibus.

§. 44. Vnde inferes, terminos implicari in usu dominij per translationem ipsius: id est, nullo usu dominij, siue actu secundo illius potest dominium amitti aut transferri pro eodem instanti quo exer-

cerur tale dominium. Quia nullus usus alicuius facultatis potest esse illius destructio pro eodem instanti: sicut nullus actus secundus destruit primum pro primo instanti. Confirmatur in instanti quo equum occidit, aut pallium comburit, illis vitur, & exercet suum dominium pro eo instanti: numquam enim homo est magis dominus equi, quam quo tempore illum occidit, citra iniuriam alius: quia dominium est facultas equi occidendi aut conseruandi: & quando illum occidimus, exercemus alterum è duobus vsibus dominij. ut enim dominium sit in eo instanti, non est opus ut equus conseruetur, sed ut conseruetur, vel destruat licitè, de quo latior erit sermo §. 56. Pro tempore autem sequenti illa actiones destruant dominium.

§. 45. Hinc obijcis: Dominium suo usu destruitur pro tempore sequenti: ergo potest destrui pro primo instanti. Probo consequentiam, quia destructio pro tempore sequenti non minus pugnat cum suo actu primo, quam pro primo instanti. Nego consequentiam. Ad probationem respondeo, aliquid simile reperiri in causis physicis, à quibus oritur ipsarum destructio pro tempore sequenti. Quia potentia motiua est principium motus præcipitis, ex quo sequitur interitus animalis: quod non moritur quo tempore se mouet. Imò in causis moralibus idem reperitur; quia meritum potest esse principium, ut pro tempore sequenti destruat suum principium. Quia peccatum potest mereri annihilationem animæ, & actus fidei mereri visionem beatam, qua fides destruitur. At pro eodem instanti quo exercetur merita bona aut mala, non possunt illorum causa corrumpi. Ita dominium suo usu potest corrumpi pro tempore sequenti: quia ille usus aut destruit materiam circa quam dominij, ut cum equum occidimus: aut transfert dominium in alium; ut donatio & contra: usus pro primo autem instanti ea non possunt esse. Ratio à priori, quia ut merita pro primo instanti habent esse à suis principijs, & non possunt illud habere à principijs non existentibus eodem instanti; ita donatio, & quiuvis alius usus dominij habet esse seu valorem moralem ab ipso dominio, quem habere non potest nisi à dominio tunc existente: est ergo dominium causa per se valoris in suis vsibus: ob quod opus est ut cum illis existat. At pro tempore sequenti non est opus ut existat donatio valida: quia totus eius valor & efficacia perficitur in primo instanti: & quando talis est, ut non possit ultra instans porrigi, non est opus ut dominium perseveret; imò talis est, ut iam non possit reuocari: quia ad suum valorem non spectat aliud tempus. ita principium meriti potest destrui tempore sequenti: quia non est opus ut meritum ad illud porrigatur. Hac verò de re iterum agendum subsecutione 3. §. 61.

§. 46. Tandem, qui donat seruum est cum iure suo in actu primo & secundo. In actu primo: quia tunc habet facultatem seruum licitè donandi & retinendi; in actu verò secundo, quia vitur iure suo, & illud exercet. Quod patet in libertate amoris & odij. qui amat, retinet libertatem in actu primo ad amorem & odium: quia habet libertatem completam ad actum vtrumque. item est liber in actu secundo, quia habet amorem actualem liberum quoad speciem: idque constat in alijs sexcentis.

SUBSECTIO II.

Argumenta diluta.

§. 47. **N**on posse componi simul in duobus dominium in eandem rem, probabit aliquis. Primum, quia, si Michael in illo tertio instanti temporis explicati §. 37. (quod instans est primum donationis) retineret dominium in hominem, sequeretur in sensu composito donationis Michaellem esse & simul non esse dominum serui ergo. Fore dominum probatur, tum ad hominem: tum quia, si pro aliquo priori Michael erat dominus, non potuit in eodem instanti reali facta quavis suppositione, amittere dominium: quia quod est à parte rei in aliquo instanti reali pro aliquo primo signo rationis aut naturæ, non potest corrumpi in eodem instanti reali pro alio signo posteriori, quia à parte rei simul esset & non esset in eodem instanti reali. Eum non fore dominum inde probatur, quia non haberet potestatem retinendi seruum, citra iniustitiam Gabrielis. Quia si vteretur seruo in alios usus, irrogaret iniuriam Gabrielis, quod esset contrarationem pleni dominij.

§. 48. Ut argumento respondeam, pono posse Michaellem velle efficaciter dare seruum Gabrielis vtendum pro libito, & velle eum non retinere. Hoc secundum continetur in priori. In hoc casu non habet vim argumentum: est enim de suppositione ridicula: quia ex suppositione illius voluntatis non potest argui ad aliam suppositionem, si Michael vellet seruum in alios usus distrahere. est enim perinde ac si diceret: *Ponamus Michaellem velle efficaciter donare seruum, & ex hac suppositione ponamus eum non velle dare.* Quæ argumentatio est ridicula, vt dixi §. 25. Vt ergo ex suppositione quod Petrus loquatur, non potest coniungi alia suppositio quod taceat: quia est duplex suppositio contradictoria, nempe suppositio quod loquatur & taceat: ita non est admittendum hoc argumentum cum illa voluntate efficaci. Idem dico de bello iusto ex vtraque parte, de quo agendum subsect. 4. cum agitur de Deo: tale enim bellum non potest esse: quia ex suppositione efficaci voluntatis de tradendo seruo, non potest esse pro eo tertio instanti discrepantia voluntatum inter Michaellem & Gabrielem: ac propterea ea de re non potest esse bellum: Quæ oblerua in §. 52. & 53.

§. 49. Potest item Michael donare seruum Gabrielis, ita vt efficaciter velit Gabrielem esse dominum serui, quo licet possit vti, neque creatura alia possit eo seruo licet vti Gabriele inuito: ac cum hac voluntate potest excogitari alia, qua Michael velit physicè retinere seruum, & impedimento esse Gabrielis ne possit physicè eo vti pro aliquo tempore: vt lacto impedimento est domino; ne possit physicè vti equo. Aliquis has duas voluntates forte negabit; sed immeritò: non enim pugnant in creaturas. altera enim est de potestate morali, altera de physica, quæ separari possunt; & altera amore haberi, altera odio. Cum ergo ea voluntas retinendi physicè seruum est posterior ratione, & quasi natura quàm donatio & acceptatio; est quæstio vtrum ea sit actus dominij, an verò iniustitiæ: argumentum enim ex §. 47. probare videtur eam esse actum dominij.

Pet. Hurtado de Mendoza de Incarn. pars I.

§. 50. Censeo eam non esse actum dominij, sed iniustitiæ: est enim vsurpationis rei alienæ inuito domino. quia seruus est Gabrielis, vt probaui §. 36. & admittunt oppositi auctores; ex qua parte seruus est alienus, id est alius creaturæ: alienum enim non accipio pro eodem ac non proprio, sed pro eo quod est alius. Eam verò voluntatem non esse actum dominij, probò: quia duo actus oppositi non possunt simul oriri ab eadem facultate, vt patet in physicis assensu & dissensu, odio & amore, statione & lessione. item & in moralibus. sed donatio iuris moralis, & licita retentio physica rei donatæ, cum impedimento ne ea donatarius vtatur, sunt actus moraliter oppositi: ergo non possunt simul oriri ab eadem facultate morali. Probo Minorem; quia retentio licita physica opponitur in moralitate bonitatis donationi licitæ eiusdem rei. donatio enim sibi vendicat carentiam impedimenti ad vtendum physicè re donata: cui opponitur voluntas ponendi impedimentum, ob quod ea voluntas non potest esse licita. Ergo illæ duæ moralitates opponuntur, nec possunt simul oriri ab eadem facultate morali.

§. 51. Nec difficilis est compositio dominij cum illicita rei vsurpatione pro eodem instanti: quia dominium Michaelis in seruum debet considerari secundum se in actu primo, prius ratione quàm eius dominij vsus in actu secundo. Michael ita consideratus in eo instanti reali pro primo signo rationis, quo causa anteuertit effectum, potest seruum donare, & retinere: quia dominium pro illo primo signo est indifferens vt componatur cum donatione, aut retentione: vtraque enim est eius actus secundus: quilibet autem actus secundus componi potest cum primo. Exemplo sit libertas, quæ in actu primo considerata est indifferens vt componatur cum amore & odio: quæ indifferentia est in eodem instanti reali; prius tamen natura quàm actualis amor aut odium. At ex suppositione quod Michael donat seruum, manet quidem tam dominus serui quàm antè, etiam ad retinendum licet, sicut voluntas non amittit indifferentiam & libertatem ad odium, etiam ex suppositione amoris: quia quæ sunt pro illo primo signo rationis, non possunt eodem instanti corrumpi. Quamuis autem maneat potestas licet retinendi seruum, at retentio licita componi non potest cum donatione: sicut odium non potest cum amore componi. Hæc autem non arguunt impotentiam actus primi, sed impossibilitatem actuum secundorum: ad quos componendos nunquam fuit potentia. igitur non posse seruum licet retineri ex suppositione donationis; non est non esse pro eo instanti facultatem licet retinendi aut donandi seruum; sed tantum est non esse facultatem ad componendum simul donationem & retentionem licitam. Sicut non posse exerceri odium ex suppositione amoris, non est non esse potentiam ad odium; sed tantum est non posse componi odium & amorem. Vnde hoc est malum argumentum: *Ex suppositione donationis non potest Michael licet retinere seruum: ergo Michael non est dominus serui eo instanti.* Quemadmodum hæc est mala argumentatio: *Michael ex suppositione amoris non potest exercere odium eodem instanti: ergo Michael non habet libertatem ad odium.* Ratio autem est, quia à negatione seruis compositi, negatur potentia in

S. Thom.
9. 1. 2.

sensu diuiso. Id est, ab impotentia coniungendi simul duos actus secundos & oppositos, inferitur negatio potentia in actu primo ad illos. Ex Aristot. 9. Metaph. c. 5. ostendi potentiam ad contraria posse simul esse, contraria verò non posse: nec esse potentiam ad coniungenda contraria, ita simul est potestas moralis ad effectum contrarios, non tamen exercendos simul.

§. 52. Secundum argumentum contra conclusionem in §. 36. est: quia per se posset dari bellum iustum ex vtraque parte. ex parte Gabrielis esset bellum iustum: quia Gabriele eo tertio instanti explicato §. 37. per donationem à Michaele est dominus serui: quo eo instanti potest uti inuito Michaele citra eius iniuriam. Ex parte autè Michaelis esset etiam bellum iustum: quia ex mea sententia Michaele eo instanti est etiam perfectè dominus eiusdem serui: quo uti potest pro suo libito inuito Gabriele, & citra eius iniuriam: ergo per se esset bellum iustum ex vtraque parte.

§. 53. Respondeo hoc argumentum non differre à primo proposito §. 47. cui respondeo negando bellum per se iustum ex vtraque parte. Ad probationem respondeo, Gabrielem posse uti seruo pro libito citra iniustitiam Michaelis, Michael autem absolute potest uti seruo pro libito, id est, si Michael consideretur in actu primo cum dominio: at verò ex suppositione donationis, iam vitur seruo pro libito, quia exercet actum dominij illum donando: facta autem eà suppositione non potest exercere alium vsum: non ex defectu potentia atque dominij, sed ex suppositione vsuum ipsorum mutuo repugnantium, ut dixi §. 51. Vnde illa suppositio, *Si Michael retineret seruum ex suppositione donationis*, est ridicula, si Michael actu efficaci decreuit seruum donare & tradere: quia cum eo actu non potest esse voluntas retinendi; neque potest esse discrepantia, ut dixi §. 48. ob quod non potest esse bellum. Si verò Michael dedit Gabrieli dominium serui, tamen non decreuit illum tradere efficaciter; non potest esse bellum iustum: quia, si facta donatione & acceptata veller Michael retinere seruum inuito Gabriele; illa voluntas esset iniusta, ut dixi §. 50. ac propterea bellum esset iniustum ex parte Michaelis.

§. 54. Tertium argumentum contra conclusionem in §. 36. Seruus quo instanti manumittitur, est liber, & non est in potestate manumittentis: ergo dominium non potest esse simul in duobus. Maior datur à nobis. Minor probatur: quia seruus acquireret eo instanti manumissionem ipsi domino manumittenti: quia quidquid seruus acquirat, domino acquirit. Estque eadem ratio, in rebus alijs.

§. 55. Respondeo, seruum eo instanti esse liberum, & sui iuris: nego tamen eum non esse sub dominio manumittentis, eiusque seruum: quia dominium in actu primo est potestas ad seruitutem & manumissionem, vterque enim vsum continetur eminenter in dominio: ob quod retentio in seruitute non est minus vsum dominij quam manumissio, & quemadmodum nullus potest licite alium retinere in seruitute, nisi eius dominus sit: ita nec manumittere, quia ergo dominium redactum est ad alterum vsum, non potest componi seruitus in futurum cum manumissione praesenti: non ex defectu dominij, sed ex vsuum repugnantia. Igitur

pro eo tertio instanti explicato §. 37. non possunt componi licita voluntas retinendi seruum pro quarto instanti, & manumissio: quae quidem est retentio serui pro eo tertio instanti: quia est illius vsum pro libito, citra iniuriam alterius. At non dicitur retentio, quia retentio est ad tempus sequens cum carentia manumissionis praesentis. Neque seruus acquirit domino manumissionem, sed sibi, quia verè liber est & posset se vendere: quod autem seruus acquirit, domino acquirit: quando dominus vult seruum retinere, & non dimittere, si autem vult illum dimittere, vult quidquid sequitur manumissionem: manumissio autem reddit hominem liberum. quod autem maneat seruus, non obest pro eo instanti: quia manet cum altera parte dominij, nempe cum manumissione, non verò cum opposita. Neque video cur haec tria argumenta videantur difficiliora quam quae nobis quotidie contingunt: quia quando ego pallium comburo, sum in eo instanti perfectè dominus pallij, possumque amittere: at ex suppositione quod pallium comburo, non possum illo amittere: non ex defectu dominij: quia ut ego licite pallium combussi, potui illo amittere etiam licite. at non possunt illi duo vsum componi: quid ergo est difficilius in donatione, bello iusto, & manumissione?

§. 56. Quartum argumentum est, ad evertendum fundamentum nostrae sententiae: quia vsum dominij potest componi cum dominio non existente, sed praecedente tempore immediate priori: ergo non est cur constitatur dominium simul in duobus. Consequentia probatur, quia ea ratione dominium constituitur à me in duobus: quia non potest esse actus dominij praeteriti, sed praesentis. Antecedens probatur: Michael instanti B. potest absque peccato occidere animal cuius est dominus. quod in Deo est clarum: Deus enim quia est dominus nostri, potest nos occidere: sed eo instanti B. non est dominium praesens in animal occisum; fuit autem tempore immediato: ergo componi potest vsum dominij cum praesenti carentia ipsius dominij. Minor patet, quia dictum est non semel dominium essentialiter pendere ab existentia rei cuius est dominium.

§. 57. Respondeo: Aliud est dominium morale pendere à potestate physica in rem, aliud ab existentia eiusdem rei. Ab hac nec pendet, nec ego asserui: ab illa & pendet, & dixi, quia dominium est potestas vtendi re sine peccato. quae potestas moralis pendet à physica in sensu explicato §. 20. & 30. at pro eodem instanti quo Deus hominem occidit, vita hominis est in potestate physica & morali Dei: quia occisio est actus vtriusque potestatis, non minus quam vita. itaque potentia physica Dei habet duas actiones: alteram positivam producendi creaturam, alteram negatiuam destruendi: quia, ut nemo potest resistere Deo creati, ita nec destruenti: & quando destruit, vitur omnipotentia physica non minus quam cum producit. Est igitur sufficiens fundamentum ad potestatem moralem & dominium, quo Deus honestè hominem occidit.

§. 58. Ad probationem respondeo, esse in Deo pro eo instanti dominium in hominem quem occidit, & ius in re. Quia eo instanti Deus pro suo libito vitur hominem eum occidendo: ut autem sit dominium & ius in re, satis est si eo instan-

ti possumus licet vitare, vsu quidem physico: & tunc existit alter è duobus vsibus possibilibus, licet non possint uterque simul componi: vt dixi §. 44. Transacto autem eo instanti, manet quidem Deus cum iure ad rem; non tamen cum dominio hominis occisi, neque cum iure in re ad illum: quia tunc nec est res, neque corrumpitur: homo autem seruum manumittens, non manet cum iure ad rem, nec potest illum repetere pro tempore sequenti.

SUBSECTIO III.

Quaedam difficultas.

§. 59. **H**inc enascitur noua difficultas, & ex toto fundamento meae sententiae: quia ego possum exercere dominium, & illud destruere eodem instanti: ergo donatio serui potest oriri à dominio precedente, & non existente tunc. Probo antecedens: Ego possum eo tertio instanti explicato §. 37. cedere meo iuri, & illud à me abdicare: sed ea cessio est actus dominij, & illud destruit eodem instanti: ergo potest actus dominij illud destruere eo instanti. Eam actionem esse dominij patet, quia nullus potest cedere iuri suo, nisi habeat tale ius. Ea destrui dominium eo instanti, probo: quia tunc iam non sum dominus. ratio est, quia illa cessio est actio moralis corruptiua entis moralis: sicut suspensio concursus est actio physica corruptiua entis physici.

§. 60. Confirmatur. Corruptio dominij est effectus translationis dominij: & tamen existit effectus causa non existente: ergo in moralibus ab existentia effectus non bene infertur causae coexistentia. Probo Minorem: quia ex nostra sententia dominium corrumpitur quarto instanti, & non illo tertio explicato §. 37. & tunc potest non esse donatio: & per accidens est eius perseverantia.

§. 61. Respondeo cessionem dominij esse illius corruptionem pro eodem instanti; nego tamen eam esse actum dominij: cedere enim non est vti dominio, sed nolle esse dominum: ego enim possum recusare dominium, antequam illud habeam: quo differt à donatione rei per quam ego illum facio dominum ipsius rei. quod facere non possum absque dominio. Quod autem meo dominio cedo, tantum significat me habuisse dominium, quod recuso. Ad confirmationem ex §. 60. responderi potest Primò, dominium per cessionem destrui obiectiuè; illud autem genus causae non perit coexistentiam: at donatio habet vim à dominio non obiectiuè, sed quasi efficiens: quae petunt coexistentiam. Secundò respondeo, translatione non destrui dominium immediatè, sed mediatè: quia effectus immediatus translationis est communicatio dominij cum alio: ex qua translatione inter creaturas sequitur carentia dominij in donante. quod quidem non repugnat etiam in causis physicis, vt explicui §. 45.

SUBSECTIO IV.

Secunda conclusio in Deo.

§. 62. **D**ominium creaturae in aliam aduersus Deum est difficile, multiplex ex capite. Nunc disquirendum vtrum ex hac parte repugnet.

Dico Secundò, inter Deum & creaturam non repugnare dominium ex hoc capite: quia Deus potest communicare creaturae plenum dominium in aliam, manens ipse tam perfectus dominus eiusdem rei quàm antea: quia communicatio dominij non minueret dominium Dei.

§. 63. Ac Primùm censent multi, id repugnare, quia Deus abdicaret necessariò à se dominium: implicat autem, Deum non manere perfectè dominum: ergo. Minor est certa: quia terminos implicat creaturam existere nisi sub dominio Dei. Maior probatur Primùm, quia sequeretur, Deum simul esse & non esse dominum creaturae. Secundò sequeretur, Deum licetè posse & non posse vti creaturis. Tertio, sequeretur bellum iustum ex vtraque parte. Quarto sequeretur, creaturam à Deo manumitti.

§. 64. Respondeo hæc omnia esse diluta subseptione 2. Constat ex §. 48. non posse argumentum duci ab illa hypothese ridicula etiam in creaturis, quæ in Deo est multò magis ridicula: quia pro illis instantibus, pro quibus Deus absolutè voluit rem ita esse in mea potestate, vt nihil de illa fieret nisi me volente, Deus non potest velle aliud: quia non potest Deus componere duas voluntates efficaces de obiectis oppositis. Quod autem dixi de creaturis pro vno instanti, dico de Deo pro toto tempore quo voluerit efficaciter obiectum aliquod, etiam si sit pro tota æternitate: in quo est tam immutabilis, quàm creatura in vno instanti. cum igitur tota æternitate Deus exerceat dominium in re quam donat, semper manet in actu secundo dominij & dominus perfectè, vt à §. 36. probaui de Michael pro instanti quo seruum Gabrieli donat.

§. 65. Hic obserua, creaturas non posse habere dominium commune in eandem rem nisi pro vno instanti: pro illo quidem possunt, quia repugnat physicè vt eo instanti componantur duo actus de obiectis oppositis. Vnde ex suppositione quòd Michael donet seruum, commutet, aut vendat, non potest eo instanti facta ea suppositione velle oppositum, aut seruo aliter vti: at pro instanti sequenti potest retractare primam voluntatem, & vti seruo in alios vsus. ob quod posset esse bellum inter Michaellem & Gabrielem: ne autem hoc bellum sit iustum vtrunque, opus est ne dominium sit in vtroque, ob quod tantum est in solo Michaelle. Hoc autem bellum est discrepantia voluntatum, quæ ex suppositione donationis non potest esse in primo instanti; tempore autem sequenti potest esse, quia potest Michael per inconstantiam voluntatem mutare. Quod si pro tempore sequenti essent Michael & Gabriel perfectè domini serui, possent esse in illis voluntates contrariae, & Michael licetè posset vti seruo inuito Gabriele, & Gabriel inuito Michaelle. Vt autem hæc absurda vitentur, opus est vt dominium sit in altero tantum, & non in vtroque: Deus autem pro tota æternitate non potest efficaciter velle oppositum eius quod semel efficaciter voluit ex suppositione quòd illud voluit. Quia sicut Michaeli repugnat ex parte actuum, vt in eo primo instanti componat donationem serui cum opposita voluntate: ita Deo ex parte quasi subiecti propter constantiam repugnat pro tota æternitate mutare voluntatem efficacem: Deus enim est omnino immutabilis physicè & moraliter. Quod igitur est angelo vnum instans, Deo

S. Thom.
q. 1. a. 2.

Deo est tota aeternitas. & quemadmodum dominium potest esse vno instanti, potest esse in Deo & creatura tota aeternitate, & saltem ex hoc capite non repugnabit. Omnia item argumenta quibus probauit §. 38. Michaellem esse dominum serui in illo tertio instanti explicato §. 37. item & Gabriellem habere dominium perfectum, probare possunt in Deo perfectum dominium pro tota aeternitate simul & in creatura. immo duas naturas creatas vnitae Deo, aut eo fruente, idem posse ostendam disp. 81. §. 17.

§. 66. Obijcient, hinc probari, Deum esse immutabilem per inconstantiam: at non probari, Deum communicare nobis ius aduersum seipsum: qui si per impossibile esset inconstans, vteretur re sua nobis iniuris citra iniustitiam nostram. Hoc argumentum potest esse in hypothese impossibili, vt in §. 22. & 23. item 32. in qua iam est impugnatum ibidem, quia simul componerentur duae voluntates quasi contradicentes. Potest item argumentum esse ab impossibili, quin retineantur termini logicae & immediatè contradicentes mutuo; vt hic: quia non est de conceptu quiddam actus liberi vt liberi Dei, vt perseveret quoad denominationem. vnde retineri mutationem actus prioris cum actu opposito, est retineri aliquid physicè impossibile, nempe mutationem Dei: at non est retenta logica contradictio. In eo euentu sic arguor: Si Deus deposito primo actu, haberet nouum, quo nollet dare quod promiserat Petro, ei non faceret iniustitiam: ergo de facto Deus non dat ius Petro. Probo consequentiam: quia nunc non accipit magis quam quod nittur promissioni: item casu impossibili disquirimus quid contingat. Antecedens autem probo: quia tunc Deus maneret perfectè dominus rei promissa: ergo posset ea vti pro libito citra iniuriam Petri. Respondeo, constantiam immutabilem esse radicem essentialiter requisitam ad componendum dominium duorum in rem eandem, & ne sit in eo vllum absurdum; vt duo angeli eodem instanti illud possunt habere: quia eo instanti non possunt mutare voluntatem, nec opponi, nec esse bellum iniustum ex vtraque parte. Vt ergo possibilitas inconstantiae est radix, ob quam non possunt duae creaturae habere dominium integrum in eandem rem: ita impossibilitas inconstantiae est radix essentialiter necessaria, vt possit nobis communicare ius aduersum ipsum, eo manente domino etiam aduersus nos. Sunt autem distincta immutabilitas, & dominium, eiusque communicatio: quia immutabilitas est formaliter in ordine ad actus liberos internos; dominium vero, & eius communicatio, in ordine ad externa.

§. 67. Ad formam argumenti, admitto casum illum, ac respondeo Primum, Deum tunc fore, & non fore iniustum. non fore, quia maneret perfectè dominus, ac vteretur re sua citra iniuriam: fore autem, quia secundus actus non haberet vim ad adimendam sine causa vim promissioni onerosae cum aequalitate oneris, ac rei promissa. vt enim non haberet vim ad tollendam vim promissionis, essetque Deus infidelis; ita nec ad tollendam vim promissionis onerosae aequalis oneri, essetque iniustus. hoc sequitur per consequentiam illius hypothese. Sed demus Deum non fore iniustum: nego consequentiam argumenti, qua inferitur Deum de facto non dare ius aduersum se. Ad primam pro-

bationem respondeo, Deum dare de facto quod pender ab ipsa promissione vt inmutabili: qui enim dat causam, ex qua necessariò sequitur effectus, dat effectum: communicatio dominij sequitur necessariò & ex promissione proximè; radicaliter ex immutabilitate. Ad secundam probationem respondeo, casu impossibili conijci quid de facto contingat independens à tali casu, concedo antecedens: dependens à tali casu, nego. etenim si in casu impossibili tollatur causa per se alicuius effectus; hic effectus non contingeret in casu impossibili; nunc verò contingit: quia nunc habet causam per se, quam amitteret in casu impossibili: vt si ponamus hominem non esse admiratiuum, sequitur eum tunc nec fore risuum, quia risus pender ab admiratione: & tamen nunc, quia homo est admiratiuus, est etiam risuius. ita quòd Deus possit creaturae communicare ius aduersum ipsum, pender à constantia immutabili: vnde si per impossibile esset Deus mutabilis, non posset communicare tale ius; nunc autem potest, quia habet eam immutabilitatem, quae est quasi causa per se talis communicationis.

§. 68. Quod obijcitur §. 64. de bello iusto, impugnatum est §. 52. & 53. implicatur enim terminus: quia ex suppositione quòd Deus vult aliquid pro tota aeternitate, non potest oppositum velle, quia quilibet vsus in quem velit creatura distrahere rem à Deo donatam, est ex voluntate Dei: qui aut permissione, aut directa voluntate vult quidquid vult Petrus fieri de tali re; ob quod nullus vsus est contra hanc voluntatem Dei. Demus, hominem semper vt rebus à Deo donatis eas exercendo honestè, illa voluntas esset omnino iuxta voluntatem Dei. Demus item Petrum rebus aliquando per peccatum abuti: illa abusio est contra voluntatem Dei; non tamen contra iustitiam, in hoc sensu. Quia quemadmodum Praelatus potest subiecto dare facultatem ad vtendam pecuniam pro suo libito; subditus autem licet illius vsu peccet contra temperantiam, non tamen contra iustitiam: quia Praelatus noluit titulo iustitiae illi interdiceret vsum pecuniae: alioquin quoties cibus vt mur in temperatè, peccaremus contra iustitiam Collegij: ita Deus potuit nobis interdiceret vsum pecuniarum, non quidem titulo iustitiae: sed titulo aliarum virtutum. Sic autem nullus vsus creaturae est contra hunc titulum iustitiae Dei: quia semper Deus exercet suam voluntatem & dominium: ob quod ratione tituli iustitiae non potest esse discrepantia inter voluntatem Dei, & nostram: nec Deus potest ex suppositione huius donationis rem donatam distrahere in alios vsus. Quod obijcitur, Deum non fore iniustum si rem donatam negaret Petro, non est admittendum nec disputandi gratia; quia est hypothesis ridicula, vt dixi §. 48. si componantur duo actus oppositi; alia autem ratione iam dixi §. 66. & 67.

§. 69. Quod eodem §. 64. obijcitur, de manumissione creaturae à Deo, est difficilius: nonnulla dixi §. 55. de eò argumento. Respondeo, hominem non posse à Deo manumitti, sed semper hominem futurum sub potestate Dei & seruitute: item hominem simul posse esse sui iuris & liberum, quia homo semper est sub actuali dominio Dei, ita vt nihil de homine fiat contra voluntatem quam habet Deus titulo dominij: item homo manet liber: quia

quia potest facere de se quod libuerit in ijs in quibus est liber: quia quidquid fecerit, etiam si se vendiderit, est sub actuali dominio Dei volentis titulo dominij non aliud quam homo voluerit ea in parte. Inter creaturas non potest esse seruus & libertas ultra primum instans donationis, quia possunt ultra illud discrepare voluntates: item seruus potest in primo instanti manumissionis acquirere iura sibi, & non domino: quando iura sunt pro tempore sequenti. nam pro primo instanti, manumittens habet sub se illa iura, quia illa donat manumisso. comparatione autem Dei omnia iura acquiruntur ipsi Deo, quia omni tempore Deus illis vitatur pro suo libito: quia voluit illa non distrahere, nisi in vsu quos voluerit creatura. Et in hoc sensu dico non discrepare voluntate creaturæ à voluntate Dei: quia licet creatura possit peccare; tamen Deus non vult efficaciter vti creatura, nisi vt homini libuerit. discrepare ergo possunt, quia potest homo peccare: at Deus id non potest impedire ex suppositione donationis.

SVBSECTIO V.

Aliud argumentum.

§.70. **H**inc argues: Si homo aduersus Deum haberet dominium alicuius rei, ergo Deus non esset talis rei perfectè dominus. Probat Primùm: quia Deus non posset plenè vti eiusmodi re citra iniuriam creaturæ. A qua probatione abstineo, ne eam cum ipsis reperam ad fastidium. Constat enim, manere in Deo dominium plenum in actu primo redactum ad actum secundum per vnum vsum: ex cuius suppositione non possunt esse alij vsus, non ex defectu dominij, sed ex ipsorum vsuum repugnantia. De quibus abunde egi subsect. 1. & 2. recognosce §.51.

§.71. Secundò probatur: quia si creatura haberet ius iustitiæ aduersus Deum, esset in creatura aliquid quod non esset Dei, & cuius Deus non esset dominus: hoc autem est absurdum: ergo. Probo Maiorem: quia ius illud creaturæ non esset Dei, neque Deus esset illius dominus: ergo. Probo Antecedens: quia ius illud esset aduersus Deum ipsum: sed Deus non habet ius aduersum se: ergo. Probo Minorem: quia ius est ad aliud. Confirmatur. si Petrus habet ius aduersus heredem Pauli, & Petrus constituatur heres Pauli, iam non habet tale ius: quia aduersum se non potest illud habere.

§.72. Explicatur: quidquid seruus acquirit dum est seruus, acquirit domino: sed homo semper est seruus Dei, necessariò: ergo domino acquirit ius illud: sed non potest Deus acquirere ius aduersum se: ergo. Confirmatur. Religiosus quidquid acquirit, Religioni acquirit: ergo & creatura Deo.

§.73. Hoc argumentum est æquiuocum. Præmitto, ius quod potest Petrus habere aduersum Deum, nihil esse præter voluntatem Dei, qua voluit Petrum esse dominum rei, vt dixi §.16. Petrum esse dominum rei, & posse ea vti prohibito citra peccatum, est denominatio extrinseca ab eo actu. Vnde constat, dominium Petri esse Dei: quia dominium Petri est actus Dei: sed actus Dei est ipsius Dei: ergo dominium Petri est Dei, ille actus habet diuersos effectus formales pro varietate rerum quas connotat: Deum enim reddit formaliter do-

nantem, & volentem in actu secundo: Petrum autem denominat dominum: rem autem denominat volitam, & donatam. Neque verò opus est vt Deum reddat habentem ius aduersus seipsum: quia hæc denominatio non pertinet nisi illi cuius arbitrio Deus rem permittit: nam respectu Dei potius est vsus actusque secundus dominij quam dominium: nemo autem vsu sui dominij constituitur dominus, sed constituitur exercens dominium. Quod patet donatione qua ego alium constituo dominum rei: quæ donatio me non constituit dominum, sed exercentem dominium; Petrum autem constituit dominum in actu primo.

§.74. Obijcies: Petrus est dominus sui dominij: ergo Deus est etiam dominus ipsius. Nego antecedens, si propriè accipiatur & formaliter: quia formale dominium est denominatio extrinseca, cuius ego non sum dominus. Impropiè tamen Petrus dicitur dominus sui iuris, quia potest illo cedere, & rem donare. Item est dominus dominij obiectiui, hoc autem quidquid sit, totum est Dei, qui potest præcipere Petro, vt cedat iure suo, idque potest præcipere citra iniuriam Petri. Neque verò opus est, vt Deus ratione illius iuris quod habet Petrus, possit aliquid à seipso petere: satis enim est vt possit citra iniuriam Petri destruere tale ius imperans Petro illius cessionem: item volens dominium communicare pro tali tempore, & non ulterius: item sub certis conditionibus. Quid autem excogitari potest deesse Deo ad perfectum dominium illius dominij? An Deus alia ratione est dominus Petri quam potens citra iniuriam alicuius illum destruere & conseruare, vt est dominus dignitatis moralis Petri ad præmia & supplicia? Est quidem Deus dominus dignitatis moralis Petri ad gloriam: & tamen Deus ratione alius dignitatis à nullo potest exigere gloriam, neque pœnas ratione dignitatis moralis, quam ad illas habet Petrus: est autem Deus dominus illarum rerum, quia potest illas suo modo destruere, aut conseruare. Imò Deus est dominus dominij Petri in equum aduersus Paulum: & tamen Deus ratione illius dominij non constituitur dominus equi, quia Deus altiori & excellentiori dominio pollet in equum.

§.75. Ad argumentum ex §.70. nego consequentiam. Ad primam probationem, nego antecedens: quia Deus ipso dominio, quo in actu primo constituit Petrum dominum rerum, exercet in actu secundo suum in illas dominium. item Deus potest illud reuocare aut continuare sine mutatione physica sui aut morali: quia ab æterno potuit velle illud communicare ad tempus, vel ad æternitatem. item & continuare sub certis conditionibus. quæ omnia sunt vsus pleni dominij. Ad secundam probationem ex §.71. nego antecedens: iam enim explicui quo pacto dominium Petri sit Dei: non quòd Deus possit agere illo aduersum se, sed quia potest illud conseruare aut destruere. Ad confirmationem ex eodem §.71. respondeo, eam esse disparem: quia Deus vt sit dominus mei iuris, non est opus vt ratione illius possit aliquid petere, sed vt illud possit conseruare aut destruere. Ad explicationem ex §.72. respondeo, Petrum Deo acquirere illud ius, id est, in eius gloriam, non in vtilitatem: Deo enim nihil est vile. Item illud acquirit cum obligatione illo cedendi si ei præcipiatur:

S. Thom.
q. 1. art. 20

s. Thom.
q. 1. a. 2.

piatur. Ad confirmationem ex eodem §. respon-
detur eadem ratione.

SECTIO VI.

Ad que porrigatur ius.

§. 76. **P** Vasquez pluribus in locis reuocat in du-
bium, vtrum iustitia & iniustitia ver-
sentur solum circa pecuniam, & que per illam
æstimantur; an verò porrigatur ad res superiores,
quæ non possunt æstimari pecunia. Quam quæ-
stionem non possum ego præterire, quia satisfac-
tio pro peccato, neque versatur circa pecuniam,
neque circa æstimabilia pecunijs. Est igitur opus
disquirere, vtrum materia iustitiæ & iniustitiæ sit
adstricta ad solas pecunias, an verò vegetur circa
res spirituales?

§. 77. Negari non potest, Deum esse dominum
omnium creaturarum siue spirituales sint, siue cor-
poræ. *Dominus vniuersorum tu es.* & quia eas om-
nes produxit: ob quod dominium illi offertur sa-
crificium, quo fatemur Deum esse supremum do-
minum vitæ & mortis. Ratio à priori, quia Deus
absque peccato potest vti omnibus creaturis pro
suo libito: citra iniuriam alicuius: hæc autem po-
testas oritur ab essentia Dei vt producente creatu-
ram; ob quod potest illa vti pro suo arbitratu:
ergo est illius dominus.

§. 78. Obijcis: Deus potest vti rebus omnibus
creatis pro suo arbitratu citra alicuius iniuriam,
& absque peccato: non quòd habeat propriè ius
in illas: quia ius est obiectum iustitiæ, quæ versatur
solum circa æstimabilia pecunijs. Contra: illa
facultas constituit Deum dominum angeli, gratiæ
& gloriæ, non minùs quàm homo constituitur do-
minus pecuniarum. Quis enim neget Deum esse
dominum angelorum: sed omne dominium est
ius in re: ergo illa potestas est propriè ius. Neque de
hoc potest esse dubitatio: poterit autè esse, vtrum
iustitia habeat pro obiecto ius vt sic, an verò ius
pecuniarium? Hic obserua, dominium & ius in re
vt sic abstrahi à pecuniario, & purè spirituali. Cur
igitur iustitia vt sic non habeat pro obiecto ius
sic abstractum?

§. 79. Ad hæc: Possunt duo angeli ex iustitia
obligari reciprocè: ergo iustitia latiùs vagatur
quàm circa ius pecuniarium. Probo antecedens:
Primum, quia possunt reciprocè pacisci vt alter
oret pro altero, ad impetrandam rem aliquam, &
offere orationem: tum Michael postquam adiu-
tus est à Gabriele, tenetur orare pro illo, non so-
lum titulo fidelitatis & constantiæ, sed etiam titu-
lo iustitiæ: non solum quia decreuit & spondit,
sed etiam ratione rei acceptæ: res autem accepta,
est titulus iustitiæ. Secundò probatur, quia Deus
potuit vnum angelum constituere seruum Gabrie-
lis: tunc angelus seruus teneretur ad parendū
Gabrieli, non secus ac homo mancipium teneretur obe-
dire homini domino.

§. 80. Confirmatur in nobis. Ego possum pa-
cisci cum Antonio, vt pro me faciat Sacrum ad im-
petrandam amicitiam Dei: item, vt ego pro illo
recitem rosarium ad scopum eundem: ex hypo-
thesi quòd ille Sacrum faciat, teneor ego recitare
rosarium ex contractū & re accepta. Huic con-
tractui quid deest ad iustitiam magis quàm si effet

inequo & pecunijs? Maximè cum nuncita con-
tingat: sacerdos enim nisi faciat pro me Sacrum,
tenetur restituere pecuniam acceptam pro facien-
do Sacro: quamuis enim non venditur sacrificium,
sed datur stipendium alendi sacerdotis gratia; ta-
men non potest sacerdos illud retinere, nisi Sa-
crum faciat pro me: & peccat contra iustitiam il-
lius retentione.

§. 81. **P** Vasquez obijcit: In definitionibus stan-
dum est acceptis à philosophis & Theologis anti-
quis: alioquin poterit vnusquisque ex suo cranio
eas effingere. Sed Aristot. & S. Thom. numquam
accepere ius obiectum iustitiæ, nisi circa vtilia: er-
go: Minor probatur, tum ex Aristot. de finiente iu-
stitiæ: circa commercia; & S. Thoma illi subscri-
bente; qui honorem exclusit à ratione obiecti iu-
stitiæ, nisi consideretur vt vtilis. Respondeo, Ari-
stotelem non agnouisse dominium in Deo & in-
telligentijs, quibus libertatem & prouidentiam
ademit: ob quod consequenter illis ademit omne
genus commercij spiritualis & pecuniarij. Quòd si
velis Aristotelem in prouidentia Numinis non
errasse tam ineptè; ille egit de specie nobis no-
tiori specie accepta pro genere. Amicitia definitio
Aristotelica quadrat in Dei nostrique amicitiam,
quamuis Aristot. eam negauit inter Deum & nos.
Vbi cumque igitur est mutua benevolentia non la-
tens, est amicitia: ita est obiectum iustitiæ vbi est
dominium, & ius, & obligatio ex pacto & re ac-
cepta. S. Thom. milles meminit iuris & domini
Dei. si quando verò negat iustitiam versari nisi
circa commercia, accipiendus est de hac iustitia
trita atque vulgari. Honor est per se obiectum sa-
tisfactionis independentè ab vtili. idem dico de
delectabili.

SECTIO VII.

De iniustitia in Deum.

§. 82. **I** niuria accipitur latè pro offensa siue ob-
iecto displicentiæ, quam tenemur vitare:
ob quod omne peccatum ortum ex cognitione
displicentiæ Dei, aut ex eius ignorantia culpata,
est iniuria Dei, & dicitur Deus inhonorari. Stri-
ctè accepta iniuria est peccatum contra iustitiam;
maximè autem quando est in honorem: iniuria
enim est idem quod in ius. De hac est quæstio, &
anceps aliquot ex capitibus, quæ iam decurro.

SVBSECTIO I.

Sententia & ratio P. Vasquez.

§. 83. **P** Vasquez to. 1. in 1. p. disp. 85. n. 24. & to.
2. in 2. disp. 223. ca. 2. & in 3. p. tota dis-
put. 7. latè probat, nullum peccatum esse iniusti-
tiam contra Deum. Cuius præcipuum fundamen-
tum est, nulli posse iniustitiam irrogari, nisi dam-
num patiat contra vtilitatem in rebus pecunia
æstimabilibus: sed Deus nullum omnino patitur
dammum: igitur Deo non potest inferri iniustitia.
Maiorem propositionem probat definitione iu-
stitiæ, quæ est in commercijs emendandis: in qua
probatione non est admodum breuis in recensuen-
dis auctoribus, quos in primam partè explanandos
reijcio: nec enim hæc quæstio ex eis est quæ in parte
al-